

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอ ดอยเต่า จังหวัด เชียงใหม่
ข้อมูล ณ วันที่ ๗ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล.....นายปรีชา ปาสอน.....
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้.....บ้านเลขที่ ๒๑๒ ม.๑๑ ต.ดอยเต่า อ.ดอยเต่า จ.เชียงใหม่.....
โทรศัพท์ ๐๙๗-...๙๗๐๕๕๒๕.. Facebook ตามรอยพ่อพอเพียง รุ่งใหม่....Line ตามรอยพ่อพอเพียง....
เกิด พ.ศ. ๒๕๑๔ ปัจจุบันอายุ ๕๔ ปี
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา.....มัธยมศึกษาตอนปลาย.....
สถานบันการศึกษา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.).....
คณะ/สาขาวิชา
๖. อาชีพปัจจุบัน
☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....วิทยาการเกษตรและปศุสัตว์.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร.....๓๐๐,๐๐๐.....บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก.....ลำไย.....
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
แปลงเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล (ลำไย)

ภาพที่ ๑ แปลงเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล (ลำไย)

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๖ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานเรียนรู้ที่ ๑ : การปลูกลำไยระยะชิด ๔x๖ เมตร

เป็นการปลูกลำไยระยะชิดเพื่อสามารถให้ผลผลิตได้เร็วและลดความสูงของต้นลำไยลง เพื่อง่ายต่อการจัดการผลผลิตรวมถึงการเก็บเกี่ยว

ภาพที่ ๒ ฐานเรียนรู้ที่ ๑ : การปลูกลำไยระยะชิด ๔x๖ เมตร

ฐานเรียนรู้ที่ ๒ : การทำน้ำหมักชีวภาพและการทำปุ๋ยหมัก

การทำปุ๋ยหมักและการทำน้ำหมักสูตรต่างๆ เพื่อลดต้นทุนและใช้บำรุงปรับสภาพดินความคุ้มค่ากับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม

ภาพที่ ๓ ฐานเรียนรู้ที่ ๒ การทำน้ำหมักชีวภาพและการทำปุ๋ยหมัก

ฐานเรียนรู้ที่ ๓ : การใช้เทคโนโลยีเพื่อทดแทนแรงงานคน

เน้นการใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการทำเกษตร เช่น โดรนเพื่อการเกษตร เครื่องพรวนดิน และระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ “โซลาร์ปั๊ม”

ภาพที่ ๔ ฐานเรียนรู้ที่ ๓ การใช้เทคโนโลยีเพื่อทดแทนแรงงานคน

ฐานเรียนรู้ที่ ๔ : การปลูกพืชแบบผสมผสาน และพืชเสริมเพิ่มรายได้

การปลูกพืชแบบผสมผสานบริเวณรอบๆบ่อน้ำ เน้นความผสมผสานมีพันธุ์พืชอยู่หลากหลาย รวมไปถึงการปลูกแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของบ่อด้วย ปลูกพืชชนิดอื่นเพื่อเพิ่มรายได้ ลดความเสี่ยง

ภาพที่ ๕ ฐานเรียนรู้ที่ ๔ การปลูกพืชแบบผสมผสาน และพืชเสริมเพิ่มรายได้

ฐานเรียนรู้ที่ ๕ : การตัดแต่งกิ่งฟาชิงายและการตัดแต่งข้อผลเรียนรู้เทคนิคการเพิ่มคุณภาพผลผลิตลำไยแบบต่างๆ และการตัดแต่งกิ่ง เป็นต้น

ทรงฟาชิงาย คล้ายกับแบบเปิดกลางพุ่ม แต่แบบนี้ตัดหนักว่า คือเอากิ่งที่อยู่กลางทรงพุ่มออกหมดเลย ให้เหลือแต่กิ่งในแนวนอนเท่านั้น เพราะการออกดอกของลำไยจะออกที่ปลายกิ่ง เมื่อมีการตัดกิ่งในแนวตั้งออกไปแล้ว ก็จะมีการแตกกิ่งใหม่ขึ้นมาจากกิ่งที่เหลืออยู่เป็นจำนวนมาก จึงสามารถออกดอกได้มาก เมื่อมีการใช้สารลำไยบังคับหรือเร่งให้ออกดอก

เทคนิคและวิธีการทำ ทำได้โดยตัดกิ่งที่อยู่กลางทรงพุ่มออกให้หมด ให้เหลือเฉพาะกิ่งที่เจริญในแนวนอน หลังจากนั้นจะเกิดกิ่งใหม่ขึ้นตามกิ่งหลักที่เจริญในแนวนอน (กิ่งกระโดง) ซึ่งจะออกดอกได้ภายใน ๔ – ๖ เดือน หลังตัดแต่ง และข้อผลลำไยที่เกิดจากกิ่งกระโดงเมื่อผลใกล้แก่จะโน้มลง หลบเข้าไปในทรงพุ่ม ทำให้ผลลำไยมีขนาดใหญ่ และผิวเปลือกมีสีเหลืองทอง ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด

วิธีนี้มีข้อดีคือ ต้นลำไยจะมีทรงเตี้ย สามารถควบคุมความสูงของทรงพุ่มให้อยู่ในระดับเดิมได้ทุกปี ทั้งยังช่วยกระตุ้นการแตกใบอ่อนให้เร็วขึ้น ผลผลิตที่ได้จะมีคุณภาพดี โดยเฉพาะผลลำไยที่เกิดจากกิ่งกระโดงในทรงพุ่มจะมีผิวสีเหลืองทอง ผลโต เป็นที่ต้องการของตลาด และสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ ๒๐ – ๕๐%

ข้อจำกัด คือ ควรตัดแต่งกิ่งลำไยแบบฟาชิงายในฤดูฝนและลดความสูงไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของความสูงเดิมการตัดแต่งกิ่งทรงฟาชิงาย การออกดอกในปีแรกจะให้ผลผลิตน้อย แต่ปีต่อไปจะเพิ่มผลผลิตขึ้นมาก ผลลำไยที่ได้จะมีผลโตและเปลือกผลมีสีสวยงาม

การตัดข้อผล การตัดแต่งข้อลำไย (ผลเป็นข้อ) คือ การ ตัด แต่ง เพื่อทำให้ปริมาณผลผลิตบนต้นลำไยน้อยลงในปริมาณที่เหมาะสมกับทรงพุ่ม ส่งผลทำให้ผลลำไยที่หลังจากการตัดแต่งแล้วมีขนาดโต ผลใหญ่ เนื้อหนา และคุณภาพดี

ฐานเรียนรู้ที่ ๖ : ชีวภัณฑ์ป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

เรียนรู้การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันและกำจัดแมลง เพื่อให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมี ปลอดภัยต่อตนเองลดการพึ่งพาสารเคมีหรือใช้ในปริมาณที่เหมาะสม ในการส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืช และป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ชีวภาพ หรือปุ๋ยหมัก น้ำหมัก น้ำส้มสายชู แทนปุ๋ยเคมี และสารเคมีปราบศัตรูพืช ลดการเกิดปัญหาสารพิษตกค้างในดิน และร่างกาย เป็นต้น

ภาพที่ ๖ ฐานเรียนรู้ที่ ๕ การตัดแต่งกิ่งฝาชิงหยาและการตัดแต่งข้อผล

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๗ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๖ หลักสูตร ประกอบด้วย

มีการปรับเปลี่ยนทุกปีตามความต้องการของเกษตรกร ได้แก่

- ๑). การลดต้นทุนการผลิต
- ๒). การป้องกันกำจัดศัตรูพืช
- ๓). การผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน
- ๔). การขยายพันธุ์พืชไม่ผล
- ๕). การผลิตปุ๋ยหมักปุ๋ยชีวภาพการปรับปรุงบำรุงดิน
- ๖). การแปรรูปผลผลิต

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

เกษตรทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรแบบผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

ลดการใช้สารเคมีที่มีผลเสียกับสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมภาคการเกษตรลดการพึ่งพาสารเคมีหรือใช้ในปริมาณที่เหมาะสม ในการส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืช และป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ชีวภาพ หรือปุ๋ยหมัก น้ำหมัก น้ำส้มสายชู แทนปุ๋ยเคมี และสารเคมีปราบศัตรูพืช ลดการเกิดปัญหาสารพิษตกค้างในดิน และร่างกาย เป็นต้น

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และประหยัดการใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็น เพื่อให้มีทรัพยากรไว้ใช้ได้นานและเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุดโดยการนำกลับมาใช้ซ้ำอีก สิ่งของบางอย่างเมื่อมีการใช้แล้วครั้งหนึ่งสามารถที่จะนำมาใช้ซ้ำได้อีก เช่น ถุงพลาสติก กระดาษ เป็นต้น ซึ่งเป็นการลดปริมาณการใช้ทรัพยากรและการทำลายสิ่งแวดล้อมการใช้สิ่งอื่นทดแทน เป็นวิธีการที่จะช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติน้อยลงและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ปุ๋ยชีวภาพแทนปุ๋ยเคมี เป็นต้น

การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่าในการปลูกพืชคือ รู้จักที่จะเลือกวิธีการให้น้ำที่เหมาะสมกับชนิดพืช ปริมาณที่จำเป็นจริงๆ ที่จะต้องใช้ โดยเน้นหลักการใช้เท่าที่จำเป็น ประหยัด คุ้มค่า แต่ได้ประโยชน์สูงสุด

การทำเกษตรที่สอดคล้องกับระบบนิเวศ การบูรณะฟื้นฟูและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินการปลูกพืชหลากหลายชนิดและผสมผสานเข้ากับการเลี้ยงสัตว์ เป็นวิธีการที่สร้างความเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสมดุลในด้านแร่ธาตุอาหาร เป็นการปรับปรุงบำรุงบูรณะฟื้นฟู และ รักษาความสมบูรณ์ของดิน

การสร้างรายได้ที่มีเสถียรภาพมั่นคงด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดิน ด้วยการปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์หลากหลายชนิดที่ผสมผสานกันอย่างเหมาะสมและเป็น ไปตามหลักธรรมชาติ สิ่งมีชีวิตจะมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงและมีปฏิสัมพันธ์เกื้อกูลต่อกัน เช่น การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ และประมงหลายชนิดผสมผสานกันในพื้นที่และเวลาเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดผลผลิตอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มรายได้แทนที่จะมีการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ชนิดเดียว เป็นต้น ดังนั้นการผลิตเลียนแบบระบบนิเวศธรรมชาติจึงเป็นการช่วยสร้างรายได้ให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

ปรับปรุงสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตการใช้สารเคมีเกษตรโดยเฉพาะสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย จะเป็นการช่วยให้เกษตรกรมีความปลอดภัยจากสารพิษ นอกจากนี้

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทรัพยากรดิน แหล่งน้ำ อากาศ และสิ่งแวดล้อม ก็จะไม่ได้รับการปนเปื้อนจากสารพิษ ไม่มีการสะสมสารพิษในผลผลิต จึงปลอดภัยต่อผู้บริโภค ขณะเดียวกันการปลูกพืชยืนต้นและไม่ยืนต้นผสมผสานในระบบเกษตรกรรมเป็นการสร้างและเพิ่มความร่มรื่นแก่มนุษย์ อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความชุ่มชื้นให้แก่พื้นที่ ดังนั้นการปลูกพืชแบบหลากหลายชนิดจึงเป็นการช่วยปรับปรุงสภาพอนามัย คุณภาพชีวิตของประชากร และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

การเข้าร่วมประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และระดับจังหวัด และการเข้าร่วมประชุมของหน่วยงานอื่นๆ ทั้งในกระทรวงเกษตรและนอกกระทรวงเกษตร เพื่อดำเนินขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร การเสนอปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานของเกษตรกรในพื้นที่

โดยเกษตรกรต้นแบบประจำศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เป็นตัวแทนอาสาสมัครในหลายหน่วยงาน จึงทำให้ได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม เพื่อเสนอแนวทางในการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร

ภาพที่ ๗ การเข้าร่วมประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรระดับจังหวัด

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

มีการวางแผนเพื่อดำเนินงานร่วมกันระหว่างเกษตรกรต้นแบบ และคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสอดคล้อง ตรงกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่

โดยการประชุมเพื่อจัดแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. มีคณะกรรมการร่วมประชุมประกอบด้วย ประธานแปลงใหญ่ระดับอำเภอ, คณะกรรมการแปลงใหญ่, เกษตรกรต้นแบบประจำเครือข่าย ศพก. และหน่วยงานภาคี ได้แก่ สถานีพัฒนาที่ดิน ปศุสัตว์อำเภอ ประมงอำเภอ และกรมป่าไม้

ภาพที่ ๘ การประชุมเพื่อจัดแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลดอยเต่า ทุกครัวเรือนจะปลูกลำไยเป็นพืชเศรษฐกิจหลักโดยปลูกเพื่อจำหน่ายส่วนมากเป็นการผลิตลำไยนอกฤดู แต่ประสบปัญหาการผลิตลำไยไม่ได้คุณภาพตรงกับความต้องการของตลาด การใช้ปัจจัยการผลิตสูง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ราคาปุ๋ยและสารเคมีแพง จึงปรับเปลี่ยนจากการทำเกษตรแบบดั้งเดิมที่เน้นปริมาณและใช้สารเคมี มาเป็นการทำเกษตรที่เน้นคุณภาพของผลผลิตและความปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม โดยมีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต อีกทั้งยังเป็นการสร้างความยั่งยืนให้กับภาคการเกษตรและส่งเสริมสุขภาพที่ดีของประชาชน และมีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนในชีวิตประจำวัน สามารถทำได้โดยการยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ซึ่งครอบคลุมถึงการบริหารจัดการชีวิตด้านต่างๆ ทั้งการเงิน การงาน การใช้ชีวิต และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ดำเนินการควบคู่กันไป

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

การทำเกษตรแบบดั้งเดิมที่เน้นปริมาณและใช้สารเคมี ก่อให้เกิดปัญหาทั้งต่อสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค รวมถึงส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง จึงเกิดการปรับเปลี่ยนการทำเกษตร ที่นำความรู้จากหน่วยงานราชการ ประสบการณ์การทำเกษตร และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม โดยได้นำหลายเทคนิคและวิธีการที่ช่วยเพิ่มคุณภาพของผลผลิตลำไยให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ต้องการของตลาด เทคนิคเหล่านี้ครอบคลุมตั้งแต่การเตรียมดิน การจัดการทรงพุ่ม การจัดการธาตุอาหาร การให้น้ำ การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ไปจนถึงการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า ทำการเกษตรแบบทำน้อย ได้มาก

๑.๒ รายละเอียดของการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

- การปรับปรุงโครงสร้างดิน : เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน เช่น การใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก เพื่อปรับปรุงโครงสร้างดินให้โปร่ง ร่วนซุย ระบายน้ำและอากาศได้ดี

- การปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน : ตรวจสอบและปรับปรุงระดับธาตุอาหารในดินให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของลำไย โดยการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน หรือใช้ปุ๋ยอินทรีย์

- การปรับค่าความเป็นกรด - ด่างของดิน : ในกรณีที่ดินมีความเป็นกรด - ด่างที่ไม่เหมาะสม ควรปรับสภาพดินด้วยวัสดุปรับสภาพดิน เช่น ปูนขาว เพื่อให้ดินมีความเป็นกรด - ด่างที่เหมาะสมกับการปลูกลำไย

- การจัดการน้ำในพื้นที่ : การให้น้ำลำไย ความต้องการน้ำหรือปริมาณของน้ำที่ให้แต่ละครั้งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สภาพภูมิอากาศ คุณสมบัติของดิน วิธีการให้น้ำและระยะการเจริญเติบโตของพืช เป็นต้น การนำระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ “โซลาร์ปั๊ม” เข้ามาใช้ซึ่งเป็นการนำพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้ในการสูบน้ำเพื่อจัดการน้ำในแปลงเพาะปลูกพืชพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นพลังงานสะอาด เป็นพลังงานที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ และมีจำนวนมาก ไม่มีวันหมด อีกทั้งยังไม่ทำให้เกิดปัญหามลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ระบบนี้เหมาะสำหรับพื้นที่ที่ไฟฟ้าเข้าไม่ถึง หรือต้องการลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน.

- การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน : การเลือกใช้วิธีควบคุมศัตรูพืชวิธีการต่างๆ และนำมาใช้ร่วมกันผสมผสานกัน ให้ถูกต้อง ถูกเวลา เหมาะสมกับสถานการณ์ และสภาพพื้นที่ โดยใช้กลไกการควบคุมโดยศัตรูธรรมชาติ ใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่เหมาะสมกับศัตรูพืช เน้นความปลอดภัย เพื่อลดปริมาณศัตรูพืชในพื้นที่นั้น ลดความเสี่ยงต่อคน และระบบนิเวศเกษตรและสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

- การตัดแต่งกิ่งลำไย เนื่องจากลำไยเป็นไม้ผลที่มีทรงต้นขนาดใหญ่ หากต้นสูงเกินไปทำให้จัดการได้ไม่ทั่วถึงตลอดจนธาตุอาหารอาจไม่เพียงพอ ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพต่ำได้ โดยทั่วไปควรทำการตัดแต่งกิ่งในช่วงฤดูฝน (มิถุนายน-กันยายน) ซึ่งข้อดีของการตัดแต่งกิ่งลำไย คือ

- ทำให้ต้นลำไยมีความพร้อมต่อการออกดอกติดผล

- ลดการระบาดของโรค - แมลง

- ผลผลิตมีคุณภาพ สม่ำเสมอ

- เข้าปฏิบัติงานได้สะดวก

- ลดปัญหาจากการโคนล้มพายุลมแรง

ทั้งนี้ การตัดแต่งกิ่งลำไยต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยจัดตำแหน่งกิ่งก้านสาขาไว้อย่างมีระเบียบ เลือกเฉพาะกิ่งที่มีมุมกว้างไว้เท่านั้น วางตำแหน่งให้กิ่งกระจายทั่วทิศ แผ่กระจายได้รับแสงแดดและลมทุกทิศ โดยตัดออกในปริมาณที่เหมาะสมไม่มากไม่น้อยเกินไป การตัดแต่งกิ่ง ควรตัดแต่งให้ได้เร็วที่สุดภายหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อชักนำให้เกิดการแตกกิ่งใหม่ที่สมบูรณ์ รูปทรงที่แนะนำ ๒ รูปทรง ได้แก่ ทรงเปิดกลางทรงพุ่ม และ ทรงผาซีหยาย

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

- การกำหนดเป้าหมายในการทำการเกษตร เน้นการลดต้นทุนการทำนา ของเกษตรกรต้นแบบประจำ ศพก. อำเภอดอยเต่า มีการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในด้านต่างๆ ดังนี้

๑. ขั้นตอนการเตรียมดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดแต่งกิ่งและการดูแลยอดใหม่ให้มีใบสมบูรณ์ การตัดแต่งที่ดีจะมีผลต่อปริมาณและคุณภาพผลผลิตตลอดจนต้นทุนการผลิต

๒. ขั้นตอนการบังคับการออกดอกด้วยสารโพแทสเซียมคลอไรด์

๓. ขั้นตอนการดูแลรักษาเพื่อให้ผลผลิตลำไยได้คุณภาพ

๔. ขั้นตอนการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

ซึ่งแต่ละขั้นตอนล้วนมีความสำคัญเท่าเทียมกันและต้องดูแลอย่างใกล้ชิดและประณีต

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การทำเกษตรที่เน้นคุณภาพของผลผลิตและความปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมตามหลักวิชาการนั้น เริ่มตั้งแต่

- การใช้พันธุ์ดีในลำไย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพและผลผลิตของลำไย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และตลาด การใช้พันธุ์ดีจะช่วยให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี มีรสชาติดี ตรงตามความต้องการของตลาด และมีความต้านทานโรคและแมลงได้ดีขึ้น อำเภอเตยเต่า เกษตรกรนิยมปลูกลำไยพันธุ์ดี และยังเป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกมากที่สุดในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นพันธุ์เบา ออกดอกติดผลง่าย และมีรสชาติดี

- การเตรียมดินปลูกลำไยนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตที่ดี โดยทั่วไปแล้วดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกลำไยควรเป็นดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำได้ดี มีความลึกของหน้าดินมากกว่า ๕๐ เซนติเมตร และมีระดับน้ำใต้ดินไม่สูงเกินไป นอกจากนี้ ควรมีการปรับปรุงดินให้มีค่า pH ระหว่าง ๕.๕-๖.๕ พื้นที่ดอน ทำการไถพรวนและปรับพื้นที่ให้เรียบ หากมีปัญหาหน้าท่วมขัง ให้ขุดร่องระบายน้ำ และในพื้นที่ลุ่มให้ยกโคกปลูก โดยสร้างแปลงปลูกให้สูงจากระดับน้ำท่วมขัง และขุดร่องระบายน้ำ

- การดูแลรักษาเพื่อให้ผลผลิตลำไยได้คุณภาพ เพื่อให้ลำไยมีคุณภาพดี การใส่ปุ๋ยและน้ำอย่างเหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญ โดยควรใส่ปุ๋ยตามช่วงการเจริญเติบโตของลำไย และให้น้ำอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะในช่วงที่ลำไยต้องการน้ำมาก เช่น ช่วงติดผลอ่อน ซึ่งการใส่ปุ๋ยและให้น้ำอย่างเหมาะสม จะช่วยให้ลำไยเจริญเติบโตได้ดี ผลผลิตมีคุณภาพ และมีรสชาติดี

- การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ลำไยมีความสำคัญเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและยืดอายุการเก็บรักษา ในส่วนของการเก็บเกี่ยว ควรเลือกผลที่แก่ได้ที่ ใช้กรรไกรตัดข้อผลให้ลึกเข้าไปจากปลายข้อประมาณ ๑ ฟุต เพื่อไม่ให้ผลช้ำ หลังการเก็บเกี่ยว ควรมีการตัดแต่งกิ่งเพื่อให้ทรงพุ่มโปร่ง แสงแดดส่องถึง และลดการสะสมของโรคและแมลง นอกจากนี้ การดูแลหลังการเก็บเกี่ยวโดยการให้ปุ๋ยที่เหมาะสม การควบคุมวัชพืช และการป้องกันโรคและแมลง ก็เป็นสิ่งสำคัญ

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)ลำไย.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๓๘๖ ไร่.....๒ งาน.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)จำนวน.....(หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑)จำนวน.....(ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑)จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ลำไย.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ตัดแต่งกิ่ง เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๒) ปุ๋ยเคมี เป็นเงิน ๑๒,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๓) ปุ๋ยอินทรีย์ เป็นเงิน ๔,๕๐๐ บาท/ไร่

๑.๔) สารโปแตสเซียมคอเรท เป็นเงิน ๘,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๕) ยารักษา เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๖) ไฟฟ้า เป็นเงิน ๗,๕๐๐ บาท/ไร่

๑.๗) ค่าแรงตนเอง เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๘) ค่าเก็บผลผลิต เป็นเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๙) ไม้ค้ำลำไย เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๑๐) อื่นๆ เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๑๑) ระบบน้ำสปริงเกอร์ เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๑๔๐,๐๐๐ บาท/ไร่

รายได้ ๓๐๐,๐๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรูปแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ไม่มี.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ไม่มี.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ไม่มี.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ถ้าไม่.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๓๐๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

- ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง : สร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสุขภาพที่ดีเนื่องจากกินผลผลิตของตนเอง ที่ปลอดสารพิษ สืบสานอาชีพและอุดมการณ์ด้านการเกษตร ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ ถอดองค์ความรู้

- ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่นๆ : เป็นแบบอย่าง ตัวอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่ สามารถแก้ปัญหาตอบปัญหาด้านการเกษตรแก่คนในพื้นที่ได้ สามารถเป็นแปลงเรียนรู้ แปลงต้นแบบ ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรที่สนใจศึกษาเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการเกษตรแบบเดิม โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในกิจกรรมเกษตร

- ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน : เพิ่มความมั่นคงทางแหล่งอาหารในชุมชน, เป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านการเกษตรแก่ คนทั้งในและนอกพื้นที่, ส่งเสริมเศรษฐกิจรากฐาน สร้างงาน สร้างอาชีพในชุมชน และสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการเกษตรระหว่าง คนในชุมชน และยังสามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาการเกษตรจากรุ่นสู่รุ่นได้

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

- ความอุดมสมบูรณ์ของดิน : การลดใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างต่อเนื่อง เช่น ลดการใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น มีความหลากหลายทางชีวภาพของจุลินทรีย์ในดิน และลดการแพร่ระบาดของโรคพืช วัชพืชในดิน

- การบริหารจัดการน้ำ : ส่งผลให้คลองสาธารณะและ อ่างน้ำในธรรมชาติมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเพียงพอต่อการทำกิจกรรมอื่นๆ ในฤดูแล้ง ลดค่าไฟฟ้า หรือค่าน้ำมันที่ใช้กับปั๊มน้ำ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ปล่อยมลพิษ

- การเกษตรยั่งยืน : การใช้แนวทางการเกษตรแบบยั่งยืน เช่น การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ช่วยลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร และส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- การเกษตรอนุรักษ์ : การเกษตรอนุรักษ์เน้นการลดการไถพรวน การปกคลุมดิน และการกระจายพันธุ์พืช ซึ่งช่วยลดการกัดเซาะของดิน เพิ่มความชื้นในดิน และส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ

- การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากร : การเกษตรสามารถมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้ เช่น การปลูกป่า การสร้างแหล่งน้ำ และการอนุรักษ์ดินและน้ำ

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- การลดใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างต่อเนื่อง เช่น ลดการใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น มีความหลากหลายทางชีวภาพของจุลินทรีย์ในดิน และลดการแพร่ระบาดของโรคพืช วัชพืชในดิน

- การใช้แนวทางการเกษตรแบบยั่งยืน เช่น การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ช่วยลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร และส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- การเกษตรอนุรักษ์ที่เน้นการลดการไถพรวน การปกคลุมดิน และการกระจายพันธุ์พืช ซึ่งช่วยลดการกัดเซาะของดิน เพิ่มความชื้นในดิน และส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ
- การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากร มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้ เช่น การปลูกป่า การสร้างแหล่งน้ำ และการอนุรักษ์ดินและน้ำ

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

การเป็น แหล่งเรียนรู้ที่เข้มแข็งและพร้อมให้บริการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร ให้แก่เกษตรกรในชุมชน ทำให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย สามารถป้องกันการถูกหลอกลวงจากปัจจัยการผลิตที่ไม่ได้คุณภาพ และนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน และพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ ศพก. สามารถให้บริการและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิต ลำไยคุณภาพแก่เกษตรกร และผู้ที่สนใจได้

ด้านการสร้างเครือข่ายเกษตรกร มีการเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรผู้นำและ ศพก. เครือข่าย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง มีการพัฒนา ศพก. ให้เป็นแปลงต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และเชื่อมโยงเครือข่ายในชุมชน

ด้านการพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืน ศพก. เป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ นำไปสู่การพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืน

ภาพที่ ๙ การมีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ปัจจุบันเกษตรกรต้นแบบ ประจำ ศพก. และ ศพก. ยังคงดำเนินกิจกรรมการให้บริการด้านการเกษตรต่างๆ แก่เกษตรกรและผู้สนใจ พร้อมทั้งยังมีคนเข้ามาสอบถามปัญหา ศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่องตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ศพก. เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนและสามารถตอบสนองความต้องการด้านการเกษตรของชุมชน และเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเกษตร โดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบ

ที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในประเด็นการผลิตลำไยคุณภาพ การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การผลิต ตลอดจนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบในลักษณะของเกษตรกรสอนเกษตรกรเพื่อให้ เกษตรกรที่มาเรียนรู้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม และนำองค์ความรู้ที่ได้รับจาก ศพก. ไปประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุน การผลิต เพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตผลิตสินค้าที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม และมีระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ภาพที่ ๑๐ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

- ปัจจุบันเกษตรกรต้นแบบ ประจำ ศพก. และ ศพก. ยังคงดำเนินกิจกรรมการให้บริการด้านการเกษตรต่างๆ แก่เกษตรกรและผู้สนใจ และรับเรื่องร้องเรียน ปัญหาเรื่องเรียน จากเกษตรกร ชุมชน เพื่อแจ้งแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการแก้ไขปัญหา หรือรับเรื่องเพื่อนำไปประสานหาทางแก้ไขต่อไป

เนื่องจากเกษตรกรต้นแบบประจำ ศพก. เป็นอาสาสมัครและตัวแทนหลายหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกกระทรวงเกษตร จึงทำให้สามารถรับเรื่องร้องเรียน เพื่อประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้แก้ปัญหาทราบปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ตรงประเด็น ทันทีทันเวลา

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

- ปัจจุบันเกษตรกรต้นแบบ ประจำ ศพก. และ ศพก. ยังคงดำเนินกิจกรรมการให้บริการด้านการเกษตรต่างๆ แก่เกษตรกรและผู้สนใจ รวมทั้งเป็นจุดที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตรต่างๆ กับเกษตรกร อีกทั้งยังใช้เป็นจุดนัดพบในการพบปะพูดคุยของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร และเกษตรกรกับเกษตรกรด้วยกันเอง เพื่อให้เกษตรกรเกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ข่าวสาร และแบ่งปันข้อมูล เทคโนโลยี นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการทำกิจกรรมเกษตร

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

- มีการขยายผลการนำองค์ความรู้ ที่ได้รับการอบรม การปฏิบัติขยายผลให้เกษตรกรในพื้นที่เกษตรกรที่สนใจปรับเปลี่ยน เปลี่ยนแปลง หรือนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปใช้ในกิจกรรมเกษตรสามารถเข้าไปศึกษาดูงาน สอบถามปัญหาต่างๆ ได้ที่ ศพก. หรือที่บ้านได้ โดยเทคโนโลยีที่เกษตรกรต้นแบบสามารถถ่ายทอดได้อย่างเชี่ยวชาญ และชำนาญได้แก่การ การผลิตลำไยนอกฤดูที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถควบคุมช่วงเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและหลีกเลี่ยงปัญหาสินค้าล้นตลาดในช่วงฤดูปกติ ซึ่งส่งผลให้ราคาตกต่ำได้ การผลิตลำไยนอกฤดูยังช่วยให้เกษตรกรมีรายได้ที่สม่ำเสมอมากขึ้นตลอดทั้งปี นอกจากการใช้ตลาดเป็นตัวนำแล้วสิ่งสำคัญที่สุดคือ ต้องมีแหล่งน้ำเพียงพอและความสมบูรณ์ของต้นลำไยและการแบ่งทำเป็นรุ่น ๆ จะช่วยลดความเสี่ยงในเรื่องของราคาอีกด้วย

ภาพที่ ๑๑ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

- การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอนของการพัฒนา เกษตรกรต้นแบบประจำ ศพก. มีส่วนร่วมในการประชุมต่างๆ ของหมู่บ้าน ตำบล เพื่อเสนอแผนด้านการเกษตรเพื่อขอรับการสนับสนุน แก้ไขปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่ มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนในชุมชน ได้รับประโยชน์ร่วมกัน บูรณาการการทำงานและงบประมาณจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถาบันวิชาการ ท้องถิ่น ฯลฯ ดำเนินการพัฒนาย่อยจากฐานการพัฒนาที่มีอยู่แล้วและใช้เป็น กลไกขับเคลื่อน ในพื้นที่ อาทิ แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน Young Smart Farmer กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมในพื้นที่

ภาพที่ ๑๒ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน/หน่วยงานในพื้นที่

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

- เป็นเกษตรกรผู้นำของอำเภอโดยแท้ มีส่วนในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในพื้นที่ โดยมีหน้าที่เป็นผู้ประสานระหว่างเจ้าหน้าที่ทั้งในและภายนอกภาครัฐ กับเกษตรกรในพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร และการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรในพื้นที่เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของเกษตรกรต้นแบบ ค่อยเรียนรู้ ค่อยปรับเปลี่ยนเพื่อเปิดรับความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ
- เป็นต้นแบบให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และผู้ที่สนใจ เข้ามาศึกษาดูงาน เรียนรู้จากประสบการณ์จริง
- ร่วมประชุมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อนำปัญหา ข้อซักถามต่างๆ แจ้งแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถช่วยเหลือ และแก้ไขได้ตรงตามความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่

ภาพที่ ๑๓ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- เกษตรกรต้นแบบ นายปรีชา ปาสอน กล่าวว่าตนเติบโตมากับการทำเกษตร และยึดถือเป็นอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวมาจนปัจจุบัน ตนจึงมีความภาคภูมิใจมากที่ได้สืบสานอาชีพของบรรพบุรุษ และอาชีพของบุพการีที่เลี้ยงตนมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ การประกอบอาชีพเกษตรกรของตน ยังได้รับการยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ ของทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงเกษตรกรในพื้นที่ จนตนกลายเป็นที่เกษตรต้นแบบของคนในพื้นที่ มีเกษตรกรมาสอบถาม ข้อมูล ข่าวสาร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จนได้รับการแต่งตั้งเป็นประธาน ศพก.อำเภอโดยแท้ ตนจึงได้มีส่วนร่วมการขับเคลื่อนพัฒนาด้านการเกษตรของชุมชนในพื้นที่มากขึ้น

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- มีภาวะผู้นำเนื่องจากได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน ร่วมงานต่างๆ ของชุมชนและหน่วยงานของทั้งภาครัฐและเอกชน เช่นการเป็นจิตอาสาของหน่วยงานต่างๆ การเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรและโรงเรียนต่างๆ ด้านการทำกิจกรรมเกษตร โดยมีจิตอาสาและเสียสละช่วยเหลือสังคมให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ อยู่เสมอ

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- การน้อมนำหลักคำสอนในหลวงรัชการที่ ๙ มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต โดยทรงยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และยึดคำสอน “การทำดีนั้นทำยากและเห็นผลช้า แต่ก็จำเป็นต้องทำเพราะหาไม่ความชั่ว

ซึ่งทำได้ง่าย จะเข้ามาแทนที่ และจะพอกพูนขึ้นอย่างรวดเร็วโดยไม่ทันรู้สึกตัว แต่ละคนจึงต้องตั้งใจ และเพียรพยายาม ให้สุดกำลัง ในการสร้างเสริมและสะสมความดี” ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการช่วยเหลือเกื้อกูล เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

- ด้านการกระทำ มีการเข้าร่วมกิจกรรมอาสาต่างๆ ของชุมชน, การร่วมเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ ในสถานที่ต่างๆ ด้วยจิตสาธารณะ, การถ่ายทอดความรู้ รับเรื่องร้องเรียน ปัญหา ของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ปัญหาต่อไป

- ด้านวาจาและจิตใจ มีการให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น, การพูดในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม, การมีจิตใจเมตตาเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ภาพที่ ๑๔ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

- เกษตรกรต้นแบบมีการนอมนำคำสอนของในหลวงรัชการที่ ๙ มาปรับใช้ในการทำงาน โดยการยึดหลัก ”เมื่อมีโอกาสทำงาน ควรเต็มใจ ทำโดยไม่จำเป็นต้องตั้งข้อแม้ หรือเงื่อนไขอันใด ไว้ให้เป็นเครื่องกีดขวาง คนที่ทำงานได้จริงๆ นั้น ไม่ว่าจะจับงานสิ่งใด ย่อมทำได้เสมอ ถ้ายิ่งมีความเอาใจใส่ มีความขยัน และความซื่อสัตย์สุจริต ก็ยิ่งจะช่วยให้ประสบผลสำเร็จในงานที่ทำสูงขึ้น” นำมาซึ่งการประยุกต์ใช้ในการทำงานดังนี้

- การทำงานโดยไม่มีข้อแม้ : การเต็มใจทำงานโดยไม่เลือกปฏิบัติ
- มีความขยัน อดทน : ความประพฤติที่ซื่อตรง ไม่ทุจริตคดโกง และสามารถเผชิญกับความยากลำบาก และความท้าทายในการทำงาน

- การพึ่งพาตนเอง : ความสามารถในการดูแลตัวเองและแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง

- การยึดประโยชน์ส่วนรวม : การคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

ภาพที่ ๑๕ ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

สำนักงานเกษตรอำเภอหาดใหญ่ ดังนี้

- นางสาวพีรดี เหมวิรัช เกษตรอำเภอหาดใหญ่
- นางกรัญญา ยศพิรุฬห์พงศ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- นางสาวพิมพ์ภรณ์ วันมาละ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- นางสาวขวัญหทัย ธรรมเสนา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- ใช้กระบวนการถอดบทเรียนแบบเล่าเรื่อง (Storytelling) ด้วยวิธีการเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์ความสำเร็จในการทำงานของเกษตรกรต้นแบบ ให้ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียนฟัง ทำให้ได้เกิดเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เน้นรายละเอียด การเชื่อมโยง ซึ่งมีวิธีการไม่ยุ่งยากซับซ้อน เป็นการเล่าเรื่องประสบการณ์ในการการเกษตร แบ่งปันทั้งความสำเร็จและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน จากนั้นให้ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียนที่ฟังเรื่องเล่าช่วยกันถอดบทเรียน จดรายละเอียดที่สำคัญ พร้อมซักถามในหัวข้อ หรือประเด็นที่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม พร้อมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างเกษตรกรต้นแบบ และเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมดำเนินการ

- ใช้กระบวนการถอดบทเรียนแบบ Mind mapping เพื่อเน้นหัวข้อและความสัมพันธ์ เชื่อมโยงของข้อมูลต่างๆ กระตุ้นความคิด ข้อเสนอต่างๆ และให้ได้ข้อมูลจำนวนมาก เพื่อให้สะดวกต่อการนำหัวข้อมาถอดบทเรียน

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

- หัวข้อและประเด็นคำถามมีความซับซ้อน และคล้ายคลึงกัน เกษตรกรต้นแบบไม่สามารถให้คำตอบในบางประเด็นได้

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

แบบรายงานแผนการถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)																												
อำเภอ.....คอยเต่า.....จังหวัด.....เชียงใหม่.....																												
ที่	รายละเอียด/กิจกรรม	ผู้ดำเนินการ	สถานที่ดำเนินการ	แผนการปฏิบัติงาน					แผนการปฏิบัติงาน					แผนการปฏิบัติงาน					แผนการปฏิบัติงาน					แผนการปฏิบัติงาน				
				เมษายน 2568					พฤษภาคม 2568					มิถุนายน 2568					กรกฎาคม 2568					สิงหาคม 2568				
				สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3	สัปดาห์ที่ 4	สัปดาห์ที่ 5	สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3	สัปดาห์ที่ 4	สัปดาห์ที่ 5	สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3	สัปดาห์ที่ 4	สัปดาห์ที่ 5	สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3	สัปดาห์ที่ 4	สัปดาห์ที่ 5	สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3	สัปดาห์ที่ 4	สัปดาห์ที่ 5
1	ตั้งทีมถอดบทเรียน	จังหวัด/อำเภอ				30																						
2	ประชุมวางแผนการดำเนินงาน	อำเภอ				30																						
3	ส่งแผนการถอดบทเรียนให้กรมส่งเสริมการเกษตร	อำเภอ						6																				
4	ลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลการถอดบทเรียน ครั้งที่ 1	ทีมถอดบทเรียน	ศพก.อำเภอคอยเต่า								19																	
5	ลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลการถอดบทเรียน ครั้งที่ 2	ทีมถอดบทเรียน	ศพก.อำเภอคอยเต่า								26																	
6	ลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลการถอดบทเรียน ครั้งที่ 3	ทีมถอดบทเรียน	ศพก.อำเภอคอยเต่า										9															
7	ตรวจสอบข้อมูลตามหลักวิชาการ	ทีมถอดบทเรียน	ศพก.อำเภอคอยเต่า																									
8	คืนข้อมูลให้เกษตรกร (ให้เกษตรกรตรวจสอบก่อนจัดทำรายงาน)	ทีมถอดบทเรียน	ศพก.อำเภอคอยเต่า															9										
9	จัดทำรายงานผลการถอดบทเรียน	ทีมถอดบทเรียน																										
10	เผยแพร่การถอดบทเรียน	ทีมถอดบทเรียน	ศพก.อำเภอคอยเต่า																									
11	ส่งรายงานผลการถอดบทเรียนให้กรมส่งเสริมการเกษตร	จังหวัด/อำเภอ	ศพก.อำเภอคอยเต่า																							25		

หมายเหตุ : ระบุวันที่ดำเนินการลงไปในแผนการถอดบทเรียน

ภาพที่ ๑ แผนการถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

ศพก. คืออะไร

โครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งเรียนรู้
และพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรของตนเอง โดยเน้น
การถ่ายทอดเทคโนโลยี การบริหารจัดการ การตลาด
รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร เผยแพร่ข้อมูล
ข่าวสารในพื้นที่ และพัฒนาเกษตรกรในพื้นที่

ศพก.หลัก

นายปรีชา ปาสอน โทร : 0652634182
212 ม. 10 ต.ดอยเต่า X 470701 Y 9783531
KM : ไม้ผล/ ลำไย

ศพก.ศูนย์เครือข่าย

ตำบลดอยเต่า

- นางชลธิชา ปู่ลา โทร : 08-2181-8702 ม.4
KM : เศรษฐกิจพอเพียง
- นายแดง ไชยยะ โทร : 08-9895-6480 ม.4
KM : จัดการด้านดินปุ๋ย
- นางสาวณัฐรดา ปู่บูล โทร : 09-1143-6355 ม.6
KM : การเพาะเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ
- นายสุนทร สุทธิพิชาน โทร : 09-0150-8654 ม.10
KM : ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ตำบลมิดกา

- นางเดือนเพ็ญ ใจรินทร์ โทร : 09-3583-5003 ม.2
KM : ไม้ผล/ลำไย, ไม้ยืนต้น/ไม้ฉากพุ่ม
- นางสาวสุตาพร หวันอ้อ ม.2
KM : ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ตำบลบ้านแอน

- สันทรงชัย นันไชยพงศ์ โทร : 09-6353-3636 ม.1
KM : ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล
- นายชลิต สุขสม โทร : 08-5707-9577 ม.4
KM : ด้านปศุสัตว์

1 ศูนย์หลัก

19 ศูนย์เครือข่าย

ต.ดอยเต่า 5 / ต.ป๋องท่ง 5 / ต.ท่าเตื่อ 5 / ต.มิดกา 2 / ต.บงตัน 1 / ต.บ้านแอน 2

ตำบลป๋องท่ง

- นางจุฑามณี ปู่เงิน โทร : 08-4866-2737 ม.1
KM : การผลิตพืชผักปลอดภัย
- นายจักรคำ ณ ลำพูน โทร : 08-9996-7129 ม.2
KM : เกษตรผสมผสาน
- นายปรีชาธิปไตย พรหมเสน โทร : 09-3267-9726 ม.5
KM : เกษตรทฤษฎีใหม่
- นายบุญเทียม มาลัย โทร : 08-0127-5293 ม.5
KM : จัดการด้านศัตรูพืช
- นางกัญญา มีอินทะ ม.9
KM : ศูนย์เรียนรู้พืชผัก

ตำบลท่าเตื่อ

- นางสาวดวงใจ สิริใจ โทร : 08-1472-9041 ม.1
KM : เกษตรผสมผสาน
- นายอุษฎ์ หล้าใจ โทร : 08-4480-3115 ม.2
KM : การผลิตเห็ด
- นางจรรยา ธิยานันท์ ม.3
KM : ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล
- นายชนารัตน์ อินปัญญา โทร : 08-7187-8180 ม.3
KM : ไม้ผล/ลำไย
- นางอุษา ปวนปิ่นตา โทร : 08-1035-2733 ม.3
KM : ไม้ผล/ลำไย

ตำบลบงตัน

- นายสวัสดิ์ ชุ่มภาศ โทร : 08-9523-0450 ม.4
KM : ด้านประมง

โดย : สำนักงานเกษตรอำเภอดอยเต่า

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย